

Vida Gábor

ALFA

Nekem alfahím kell, mondta Öreg Zanótnak egy nő valamikor, nagyon régen, de nem volt a hangjában gonosz él, utólag ez egészen biztos. Olvashatott valamit erről a dologról. Zanót viszont rosszféle volt. Ha láttál volna farkasokat, gondolta, de nem mondta ki, nem is gondolta végig, vagy legalább kutyákat nagyobb farkában, tehette volna még hozzá, de nem. Miért is látott volna farkasokat? Viszont azt egész pontosan tudta, hogy alfa kell neki, ahogy Zanót is tudta, hogy: én ilyen alfa nem vagyok, farkasok ide vagy oda, esetleg kutyák. Nem értette még, hogy amikor az emberi viszonyainkat az állatvilágból vett hasonlatokkal próbáljuk illusztrálni, pontosabban a Discovery Chanel néha kiváló, máskor lapos filmjeiből vett példákkal, akkor valaminek örökre vége. Ha a férfi nem alfa, ne mentegetőzzék, pontosan ezt gondolta. Ha nem alfa, dögöljön meg! Valóban: nem volt háza, autója, pénze, se modora, még motorja sem, de volt egy oltári klassz nő, aki nem tartotta alfának, időnként azt is elmondta, hogy milyen volna az, amilyen soha nem lehet, nyilván. Hogy alfának gondolta-e magát, azt Zanót nem tudta, de ha látott volna farkasokat a tévében, nyilván nem ezt gondolja, és ha az erdőben látott volna farkasokat, de legalább farkányi kutyát őrzöngeni, akkor másként fogalmaz. Ha viszont Zanóra nézett, pontosan látta, hogy sem alfa, sem farkas, de még kutya sem. Zanót viszont tudta, hogy a legcsodálatosabb nőt tartja karjában. Csakhát minek?

Akkoriban már egyre ritkábban érezte, hogy ha egy nő elégtelennek, hitványnak, szélhámosnak vagy parasztnak tartja, meg szeretne halni. Ha a kezdet kezdetén rosszul állt az ember a dologhoz, akkor az anyyi. Nem mintha a szeretett nőért nem volna érdemes a poklok fenekére is lemerülni, vagy idefent elkárhozni. De aki látott farkasokat közletről, vagy legalább kutyákat, az tud valami egészen mást is. Nem mintha a pokol feneké vagy a kárhozat nem volna legalább olyan érdekes, mint egy nő, csakhát. Farkasok és/vagy kutyák. Az őzeket is hiába mesélte neki, hogy nem a kapitális bak számít, hanem a suhancok a fontosak, amelyek egymást kergetik a búzatáblában, vagy úgy fetrengenek az avarban, mint a rossz kölykök az óvoda járólappokkal kirakott mosdó-

jában. Az alfa csak megemeli súlyos agancsát, nézi a bolondokat nyárelőn, és ellépdel nyugodtan, a fényképezőgépről tudja, hogy akár puska is lehetne, a fiatalok meg henteregnek tovább, tetszik ez a sutáknak, a fotósnek meg a vadásznak.

Télelőn a hét őz egy csapatban jár a szántáson, messziről nézik, ismeri őket egyenként, ahogy ők is tudnak róla, ha széllal szemben közelít, nem ugranak el. Ha sokáig nem jár arra, vagy máshonnan érkezik, gyanakvóbbak, néha teljesen indokolatlanul idegesek, nyugtalanok, olyan is van, hogy egészen közel engedik, ingadozik a hangulatuk, őzek elvégre, szépek, kecsesek, megbízhatatlanok. Két nyúl szokott még felbukkanni, rövid ideig volt egy harmadik is, aztán eltűnt. Rókák is laknak a közelben, tudnak róla, ismerősök, kint a dombon nagyon óvatosak, a kertben már nem. Amióta Gyula szomszéd beagle-je eltűnt, a kutyákkal sem törődnek, tavasszal tyúkot rabolnak a faluban. Medvét is látott a kertek fölötti dombon, rájárt nyáron a zabra, és a kukoricásban tanyázott, de a pásztorokutyák elhajtották. Fiatal volt, talán csak helyet keresett magának, miután az anyja magára hagyta.

Amikor elég nagy a hó, és nem jár senki fel a dombra, ahonnan a nyári nagy esők idején lefut a víz, és előnti a kerteket meg a pincét, az őzei közé a szomszéd völgyből feljön még hat, tizenhárman vannak így, számolja, ha elfutnak előtte. Az utolsó kettő nem is érti, miért kell ezt nekik, megállnak, néznek. Honnan tudják, hogy az apja sírján árvácska virágzik a hó alatt is, nem érti, de évről évre lerágják, pontosan ott visz el az ösvényük.

A félagancsú volt a tizennegyedik. Nem látta errefelé még, nem tudta, honnan keveredhetett ide, nem fogadta be a csapat, ahogy a villást időnként, meg azt a kapitális bakot, amelyiket sosem tudott lefényképezni, hatalmas példány volt. A félagancsú igyekezett a többiekkel járnival, de valamiért egy kis távolságot tartott. Ha Zanót felbukkant, mindig ő maradt utolsónak a havas búzatáblában. Nézett rá is, meg az elfutó többiek után, mint aki nem tudja. Zanót volt a veszély neki, pedig csak fényképezte, a többiek bántak rosszul vele, mert az őzek nagyon gonoszok egymással és minden kisebb állattal, éppen olyan kíméletlenek, mint a hattyú, de hát a szépségért áldozatot kell hozni. Ők persze nem tudják, ezt csak az emberek szokták mondani, a szépnek tartott állatokkal indokolják a maguk gyarlóságát, és a mások által hozott áldozat szükségességét.

Nem tudta Zánót, hogy erről mit gondolt a félagancsú, talán nem ismerte a játékot, hogy amikor felbukkan a Gyula szomszéd búzatáblájának a szélén, akkor a tizenhárom őz elfut a kökénybokrok mögé, Zánót alulról kerül, egy ideig takarásban van a mélyút horpadásában, aztán, ha jó szele van, a tizenhárom őz átugrik előtte, egyszer az utolsó egészen fölötte úszott a levegőben. Ha jók a fények és gyors a keze, ugrás közben fotózza őket, számol mindig magában, elmentek, jól van. Nem akarja háborgatni őket, csak erre járt. Megtanulták, hogy nem jelent veszélyt.

Azon a délutánon a félagancsú nem ugrott. Addig is csak kelleetlenül, a többiektől némileg leszakadva futott el, mintha fáradt volna, vagy csak unná a dolgot, pedig kiváló erőben volt, a legnagyobb. Most lemaradt a kökénybokrok mögött, megállt, emelte az egyik lábát, és nem mozdult. A többi őz is megállt, immár biztonságos távolságra jutva figyelt egyik-másik, de nem foglalkoztak vele, békésen csipegettek tovább. Zánót várt egy ideig, aztán elindult a mélyútban tovább, a dombtető felé, ahol nyáron zsákszámra lehet szedni a szegfűgombát. A félagancsú gyanakodva nézett, Zánót meg-megállt, mint aki azt szeretné, hogy fusson már, menjen a többiek után, de csak állt a kökénybokrok mögött és várt. Amikor Zánót a többiek által vert csapáshoz ért, és látta a hó alól kifordult fűszálakat, egy apró, nedves rögön akadt meg a pillantása, a félagancsú hőkölt és röviden megugrott, de nem futott el, ahogy várható lett volna, hanem feszülten figyelt. Zánót egészen jól látta, hogy a bal oldali agancsa szépen fejlett, sötétbarna, majdnem fekete, ívelt nyílású, vastag, sok-sok gyönggyel, nem a legnagyobb, amit valaha látott, de minden trófeavadász büszke lehetett volna rá. A jobb oldali agancs helyén viszont csak egy kissé lapított nyárs volt, sárga, majdnem fehéres, előbb azt hitte, hogy letört, de nem. Mióta nincs vadgazdálkodás a vidéken, csak rablás, a sérült, hibás állatokat senki nem lövi ki, vesződés, nem éri meg. Álltak és nézték egymást. Nincs ennek a helyzetnek valósan mérhető ideje, Zánót továbbindult a dombtető felé, a félagancsú meg lépdelt utána. A nagy lapos dombtetőről messzire látni tiszta időben, olykor a Fogarasi-havasok meg a Kelemen gerince kéklík egyszerre. A széljárásból lehet tudni, milyen idő lesz holnap vagy a jövő héten, merre dőlnek a város kéményeiből szálló füstök, pislákolnak-e a fények, vagy csak nyalogatják az ég alját, mintha vihar is készülhetne.

Sokáig állt a kopár birkalegelőn, nyáron itt szokták körbevenni a kutyák, amikor gombászik, vagy csak erre jár. Ha fél tőlük, meg is

ennék, de már nem fél, ismeri őket, a pásztorokkal jóban van, mindig sajnálják, hogy már nem dohányzik, nem adhat cigarettát. A fatolvaj cigányok csak az elején gyanakodtak rá, de aztán megértették, hogy nem őket lesi. Ha csak a cigányok lopnának fát, tízszer ennyi erdő volna, mondta valamelyikük egyszer, és igaza van. Nekik sincs általában cigarettájuk. Télen sehol senki, csak a nyomok mindenfelé, ért is az olvasásukhoz, meg nem is, tudja, hogy mi micsoda, de olykor megtréfálják, hajlamos történetet látni ott is, ahol nincs. Visszakanyarodik, el a rókavár mellett, be a mélyútba a kökényes oldalában, le a temető felé. Amikor egyedül bóklászik, általában megérzi, ha jár valaki mögötte, vagy csak néz, akkor is, ha messze van, lehet az ember vagy állat. Természetfölötti lényeket már egy ideje nem érzékel, legalábbis azt hiszi: külön utakon járunk. A félagancsú egyszer csak ott állt mögötte, mintha a semmiből bukkant volna elő. Zanót megfordult, mint akit hirtelen fájdalom ért, lépett még párat, megállt az őz is, inkább unottan, semmint izgatottan. Lehajolt egy kiálló száraz fűszálért, megszagolta, de nem tetszett, aztán csak állt, mint aki arra vár, hogy menjen már az ember, menjünk tovább.

És ahogy lépegettek a háromujnyi hóban, a félagancsú egyre közelebb ért hozzá, készített pár képet róla, a gép kattanasától megriadt, bár nem futott el, de ugrásra készen állt. Zanót úgy érezte magát, mint egy lesipuskás, le is engedte a fényképezőgépet. Nem kellett visszanéznie, tudta, hogy tíz lépésre jár mögötte, ezt a távolságot meg fogja tartani, és hiába kérdezi tőle, mit akar. Állatokkal már akkoriban nem beszélgetett, mert a kutyák nem értik, amit mond, bár úgy tesznek, a macskák értik, de nem válaszolnak, lova pedig nincsen, velük tud beszélgetni, de nem mindegyikkel. Lóval, növel ne vitatkozz! – mondta a nagyapja.

Menj vissza a többiekhez, szólt a félagancsúnak, amikor a kert végébe értek, ahol már egészen közel csaholtak a kutyák, és elindult feléje, hogy elhajtsa, nem mintha a szomszédságban viháncoló korcsoknak volna esélyük elkapni, de a drótkerítések maradványaiban a legfürgébb őz is elakadhat. Nem jött közelebb, úgy állt ott egymagában, mint egy nagyon szomorú lény, félig állat csak, félig talán ember, vagy valami más, bizalmas egyszerre és gyanakvó, aki mindent érez és mindent ért, a lelkébe lát, és tudja, hogy keserű.

Naponta ugyanabban az órában indul télen sétálni, mindig fel a dombra, a mélyúton, az őzek ugyanott, hacsak nem történt valami, de

csend volt akkoriban, moccsatlan tél vagy már kora tavasz, ujnyi hó esett szinte minden éjjel, talán csak azért, hogy reggel frissen látszódnak a nyomok. Akkor már nem járt vele Gyula szomszéd vidám beagle-je, amelyik egy ideig rendszeresen elkísérte valameddig, azután lelépett, elment bokrászni és hiába hívta, de mindig korábban ért vissza a kertbe. Ő volt ott a falkavezér, ő vakkantott először, ha kellő távolságba ért. Kedves kutyus volt, de nem foglalkoztak vele, buta maradt, hát ő sem törődött senkivel, a csatangolást szerette, mert arra volt való. Az őzek sem zavartatták magukat, hamar kitanulták, hogy még véletlenül sem érheti őket utol, csak nézett sóváran, mintegy kérdezőleg, megkeressem-e őket. Kutyával én nem beszélgetek, gondolta Zánót, ő pedig nem kergette. Olykor napokra eltűnt, de mindig előkerült, nem is aggódott senki miatta, ajándékba kapták a gyerekek a nagypajuktól, szerették, de csak ennyi. Egyszer végleg eltűnt, hiába hívta Gyula szomszéd, a gyerekek várták, megsiratták, majd másik kutya után kezdtek sóvároggni, és nyilván fellángolt a vita, hogy meg kell-e majd kötni.

Azon a délutánon az őzek nem a megszokott helyen várták. Előbb nem is látta, hol vannak, finoman szitált a hó, mint szinte minden nap, de kétujjnyinál sosem lett vastagabb az új takaró; üres volt az ég, a levegő, szárazság volt évek óta. Jön már a világvége, mondták sokan, kárörvendően, mintha csak egy játékfilm lenne, amit kényelmes fotelből fognak nézni, vagy focimeccs, ami után sört isznak. Az őzek egy gazos horpadásban ácsorogtak a búzatablán túl. Amint meglátták, kettévált a csapat, az egyik a szokásos irányba indult a kökénybokrok felé, a többi Zánót felé futott, azután elkanyarodtak, megálltak és visszafelé indultak, teljes volt a tanácstalanság. Nem tudta mire vélni, láthattak valamit, amit ő nem. A félagancsú az első csoporttal járt éppen, nem a jövevényekkel, de most nem várta be, mint máskor, hanem átugrott ő is az út fölött. A kukoricatarlón megálltak, és feszülten figyeltek valamit.

Amikor a legelőre kiért, azonnal észrevette a friss hóban a farkas nyomát. Minden tavasszal onnan jön, szinte hajszára ugyanazt a csapást követi, a falvak között a legrövidebb utat a messze kéklő havasok felé. Egyenesen jár, a saját nyomaiba lép, nem bokrászik, nem kotor egér után, messziről jön, messzire megy, egy éjszaka túl van az egész tartományon. Farkas-dülőnek mondják a szomszéd falu fölötti bekötőutat, tudták a régiek, hogy miért. Ritkán látott farkast, pedig

amióta nem mérgezik őket, elég sok van, mégsem kerül szem elé olyan gyakran, mint a medve, nincs is olyan rossz híre, csak a juhászok panaszkodnak rájuk.

Sokáig állt a legelőn, a havazás abbamaradt, az égen ritkás felhők úsztak, fémes derengés volt, és a város narancsfényei kupolaszerűen világították meg a távoli dombtető fölötti semmit. Távcső nélkül aligha veszi őket észre. Négyen voltak, négy sovány, lompos állat, mint nagy, szürke kutyák, jöttek sorban feléje. Kinézett egy viharvert, öreg cseresznyefát, félni kezdett, egyedül volt, kezében egy mogyorófa pálcá. Soha ennyi farkast még együtt nem látott, izgatott lett, dobogott a szíve nagyon. Észrevehették, mert hamarosan eltűntek egy kisebb bozótban, ami benyúlt a legelőbe, térdig érő galagonyás, amiben a juhok kitépett gyapja fehér pamacsokban lengedez. Nem látta tovább a farkasokat, hiába indult volna feléjük, kiválóak az érzékeik, be lehet várni őket, de megközelíteni reménytelen, a bozótból bármelyik irányba tovább mehettek. Alkonyodott, és elindult visszafelé. Tudta, hogy élő emberre nálunk a farkas nem támad, ezt írja a nagykönyvek többsége, de ha ezt a farkasok mégsem olvasták, köpni-nyelni sincs ideje, nem ellenfél nekik. Jobb a házak közelében lenni. Nem volt veszélyben, csak egyedül kint a téli szürkületben, amikor a hiedelemlények testet öltenek.

Az őzek eddigre már valahol a Gyula szomszéd búzájában ácsingóztak, nyugodtan, vagy csak úgy tettek, mint akik megnyugodtak. A félagancsú nem látszott, takarásban lehetett, várt rá egy kis ideig, hátha nyomába szegődik, azután kimászott az útból a kökényesbe, hogy szétnézzen még utoljára. Ott lapult a szürke lompos a cserjék tövében, szinte kelleetlenül állt fel, amikor a bottal megérintette a zúzmarás rózsabokrot, hogy ne gabalyodjék bele. Úgy iramodott el, hogy nem is tudta, merre tűnt. A félagancsú éppen kivált a csapatból, és elindult feléje, azután megtorpant és riasztott, ahogy télen nem is szoktak az őzek, vagy csak egész ritkán. A többiek álltak és nézték, tudták, hogy reménytelen verseny egy magányos farkasnak, kicsit fölényesen, bár aggódva néztek. A félagancsú kiért a legelőre, és a bozót felé ugrált. Ott lapult a másik három farkas. Zanót nem látta őket, nem hallott semmit, de tudta, ahogy az őzek is. Gyula szomszéd beagle-jének is csak a felső állkapcsát találta meg hóolvadás után, felismerte a jellegzetes orrát. A szarkák vitatkoztak fölötte. Nem mondta el senki-nek, jobb, ha nem tudják meg a gyerekek.